

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetési díj felévre postán és helyben borítékkal 6 forint. Boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Mejelenik minden kedden, és üdöttökön, pénteken és vasárnap egy egyív. Lapjaink mindennemű hirdetményeket felvesznek.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kladja Özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségénél, Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk levelek a szerkesztőségnek címzendők.

Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély Jótékony adakozások. Uj irány az agitatio terén. Törvényhatósági tudósítások. Pestből (közgyűlés folyt. korm. új rendszer elleni vit.)

Lapszemle. Jelenkor. Pesti Hírlap. Hírnök. Külföld. Spanyol-, Franciaország. N. Britannia. Olaszország. Sveicz.

Hirdetések.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Jótékony adakozások jegyzéke az inséggel küzdő árvamegyei szegénység számára: Trsztyánszky Alajos plebanus küldeménye: az Ipoly-Litke s hozzá tartozó fiók-egyházak kath. hívei lelkészeikkel együtt 10 pft.

Jótékony adakozások jegyzéke az inséggel küzdő szepesmegyei szegénység számára t. Reseta János professor 5 pft.

Pest martius 17.

Uj irány az agitatio terén.

Pestmegye legközelebbi közgyűlésén mi az ellenzéki szellem iránya s számított tacciacjának olly saját-szerű fordulatát véltük észrevehetni, mellyet a demoratai párt általános organisált életnyilatkozatának tekintetében, a multakból okulva — őszintén megvalljuk — lehetlen olly könnyűed oldalról vennünk, miszerint meggyőződünk ne kellene, hogy annak igen valószínűen elkövetkezendő hatása olly téveszméleti tüneményeket ne hozhatna létre, mellyekkel előbb hogy sem az okserű higgadás medrébe igazíthatnának, az aristocratai párt felekezetnek még nem egy alkalommal s nem egy helyen kellend megküzdenni. — Mi itt a dolgot úgy merítjük fel a politikai tények hullámi közöl mint azt az élet hozta. Mi tévszámolás által sem magunkat sem a pártot mellyhez tartozni szeresénk van általni nem akarjuk; szóval: mi ezen tüneménynek ezen demoratai manifestatonak olly fontosságát tulajdonitunk, mellyet az tellyességgel és menthetlenül igényel, és melly a stabilitási-fentartó felekezet részéről szigorú számítás, körülnézést és szemmeltrartást; szint olly szigorú felügyelést és ellenmüködést; sőt minden alkotványosan szabados és gyakoroltatni szokott életműszerezett ellenerőnyilváníást igen nagy mértékben megkíván.

Ez ismét egy új, Pest példájára s felszólítására nem egy helyen követőkre találandó, ennelfogva tehát, a hon politikai pártjátékainak történeti lefolytára nézve aligha epochalissa lenni nem készülő fordulat, melly által a kormányt s aristocratiát szüntelenül gyanusító agitatio új gyulanyagot vetett táborába, és rajoskodó kedélyének vajha ne sokáig tartó tápszert ne nyújtott légyen a végre; miszerint az ellenzék forrongó tevékenysége — mint mondani szokták — folytonos lélekzészénel megtartassék. Ne misticáljuk magunkat — istenért — abban, hogy a demoratai párt erómanifestationok focusa mindenesetre Pest; — ne azzal, hogy ezen törzsöknek ágai az ellenzéki megyék határáig elnem hatnak; ne végre azzal, hogy ezen pártnak ben elrendezése — és szilárd, zömök, számított s egyneműsített erőnyilvánulási olly nyomoruk, s az alkotványos élethez annyira nem illők, mint a mi saját pártunké. Tény az, hogy Angolhonban a demoratai párt nem bir annyi életképeességgel, miszerint magát a stabilitási-conservatív felekezet irányába csak némiképp organisalhasa; ott a haza sorsa s politikai koczkafordulatai — körülbelül annyi stabilitási tényerők birtoka mellet, mint a mennyiekkel mi birunk — állandóan emez utósó felekezet kezében van, még minálunk ez épen megfordítva áll. Ott tehát nem bírja magát a demoratai életműszerezni — és ez helyén van, mert élet-eleme hiányzik az alkotványos közjogban. Ellenben nálunk ez egészen megfordítva áll — t. i. az aristocratai felekezet nem bir tespedéséből és lethargicus álmából erélyre emelkedni — és politikai pártívatásának eleget tenni, ámbár az alkotványban minden élet elem az övé. — Ez ominosus tünemény a haza politikai láthatárán, és legszelidebben mondva csak azt jelenti, miszerint a magyar aristocrata az alkotványos élni tudás, és élni kötelesség pályáiban hever még! — Mi sajnálkozva és levert kedéllyel tapasztaljuk — s nem általjuk egyenes lélekkel s határozottan kimondani, hogy a magas aristocrata, alkotványos hivatását a pártállásokra nézve teljességgel nem bírta még mind eddig felfogni s betölteni. Mi mellőztük említni itt azon fractionnak ingadozó s két-színű állását, melly a Hampdenek Lafayettek s Mirabeauk szerepeire mutat, kik közöl a két utósónak későbbi lépéseik — sem élet nyugalmat, sem hazájuk jövője iránti kedvezőbb kinézést már nem nyujthattak; — mellőztük az encyclopedistai irányú fractionnak tévszámításait, kik a Choiseul-ok s Argenson-ok működéseire emlékeztettek; mert az illy aberratiók, lehetnek meggyőződésből eredők is, és akkor kimélést igénylenek, habár a haza javára kimondhatlanul károsak is; — de itt a nemtevéket a politikai passivitasban, a politikai indifferentismusban sülöket kívánjuk szent hivatásukra emlékeztetni, mert illy meggyőződéseket sem a polgári állások, sem a lélekismeret nem adhat. A legközelebb fekvő tény, és a dolgok leplezetlen állása csak az, hogy midőn a demoratai felekezetet erélyes politikai buzgalomban vételkedve tökéletesen organisalva szemléljük, és szemléljük kifáradhatlan erőfeszítések között az aristocratai állások aláasása s megdöntésére, akkor más mód az élet fentartására e részről már nem létezhetik, mint kitépni a becsületes, a szabados, a kellő — de még alkotványos életben elkerülhetlenül és szentül s hazafilag szükséges — politikai ellenpárt küzdelem terére.

De tárgyunkhoz térvén, ne misticáljuk mint mondók mind magunkat és másokat a pesti gyűlésben mutatkozott politikai irány — s politikai számított akarások s czélok iránt; ne az iránt, mintha az ott megkezdett agitatonak azért mert a kormányt új kinevezése — vagy inkább a régi fenálló törvény szabályaihoz visszavezettetni — ohajtott főispáni rendszerben a rend s pontos administrationnak szent czélján kívül épen semmi tartaléka — és a megyék törvényes állása ellen épen semmi kétes szándéka nem lévén, a dolgok tehát így a jövőben kétségkül önmagukat igazolandván, a mult pesti gyűlés agitatorikus kikelési s gyanusitási önsúly ezél s alaptalanságuknál fogva fognak azonkívül is elenyészni; — mert ez véleményünk szerint aligha így s illy könnyen foghat leperegni: — miután ezen állapotnak mint mult számunkban jegyzetünkben már érintők is, van még egy más oldala, melly ha a jog, az igazság, a méltányosság, a becsületeség terén mitsem számítis, pártfelekezeti csinfogásnak csak igenis jó; jelesül: 1) a kedélyek feszültsége s forrongásának lángban tartására mint alul még látni is fogjuk sem az alszines hatást vadászó védegyeleti, sem pedig az aristocratai discreditatiójára számított önkényes adózás által nem igen sikerülvén, és tehát az ingerültségek a mult országgyűlés óta jó részben leesillapodván, a vitálás alatt lévő pesti gyűlésben kitűzött ostromlobogó a kedélyeknek új lángban gyujtására túlságosan is e-légséges, miután ha hol ennek utóérésére ürügy keresetük, illy czélra a főispáni kinevezéseket kiaknázni, és a korona ezen lépését ezer alakban kisajtott s kikokoskodott gyanusítások által a megyei rendszer állása ellen intézetnek állítani, igen jól számított az alkalom. 2) A feszültség az elégedetlenség rendtelenség és a zajongásra alkalmas állapotok, mellyeket a demoratai felekezet mindenkor azon elemek tekint, melly-nélkül már élnie s léteznie különben is teljességgel lehetlen — és a széket foglalandó főispánoknak az egész ország színe előtti olly értelemben szélnék boesátott terhes gyanusítása, mintha azok valami absolutistai — mint mondani tetszett Kreishauptmannok készülnének lenni — ezen hivatalnokok székkfogalását legalább nem egy oldalról bizonyosan olly kedvetlen körülmények és bizodalmatlan feszültségek nyomása alá kívánja helyezni, és más oldalról ismét nem egy esetben magok ezen fő hivatalnokok morális önállását olly kényelmetlen helyzetbe készülni tenni, hogy azoknak a köz-

jóra háramlandó loyális munkálódásai szükségkép nem egy részről fognának súlyosítottani.

Ennelfogva tehát mi általán véve úgy vagyunk meggyőződve, hogy azt mi a felebbiekhez képest történt a stabilitási conservatív párt, és annak organumai koránt sem vehetik valami semmit sem jelentő semmi politikai tekintetre s ellenmunkálásra érdemes üres episodnak, mellyet félvállról — megvetőleg s könnyűszerrel mellőzni, és egyedül a jövőben magát igazolandó kormány szándok által levivottaknak nem lehet s nem elég indicálni, hanem egyenes kötelesség felhívni a nemességet, és a taglalandó pesti gyűlés lefolyta alatt felhozott gyanusító álokoskodások tarthatlanságát, és üres egymásba ütköző, sőt egyenesen a demoratai párt saját elveinek megtagadása által improvisált védvek s okfők helytelenségét, ellenvédvek s okoskodások által felmutatva, ez által haladék nélkül oda munkálni; miszerint azon cselszövények miket az ellenzék, a kormány és stabilitási párt közötti, főleg pedig ezen utósó pártnak különféle osztályai közötti szakadások, bizodalmatlanság s gyanusmeghasonlás utóérésin megvetett — a magok mezitlen véltlenségük s helytelen visszasságukig leplezetlenné, a hazában minél inkább elterjesztessenek azon elvek is, mellyek más megyegyűléseken mint nem ok nélkül gyanítjuk — az oppositio védekeinek visszazigazítására minél alkalmasban használhatnának; és mi ez utósót, kiváltkép az időszakai sajtó terén működő párt organumok feladatának tekintjük.

Az 1840ik országgyűlés végével, a nemzet, sőt már a demorata párt is, és kormány a legloyalisabb egyelértésben váltak meg egymástól. A politiai sajtónak szokatlan tér engedtetett minden fenálló rendszernek megrostálására, úgy annyira; hogy gyakran az ellenzéknek kénytelenek voltak sziklákba ütközni, még a demorata elvek vígan szokeltek szét a nemzet élet nyílt oceanjában. E tény, s az állítólagosan ellenzéki programmból merített propositiok, hozzá járulván saját illusorius erejének ábrándos öntudata, azon esal-következtetésre vezeték politikai capacitasuk gyenge combinatióját; miszerint a kormány mindazokat jóváhagyja s sajátjának ismeri, miket csak nyilvános organumukban széthírdetni nem akadályozott, s miután a felsőtáblánál mindenesetre kormány többségre számítottak, különben is az érdekei mellett magát olly hanyagul viselt felsőbb aristocratiát, nemü illusorius fogásokkal könnyen kijátszhatani reménylék, — olly szüles demoraticus basisra fekteték törvényjavaslataikat, — épen most látván jelenlenni azon talán többé soha vis-szanem térendő időt — mellyek által az egész aristocratianak, s így a constitutionalis status quo állását, többé meg nem szilárdulható módon megingassák. — Azonban — csak egyedül ezen egymód lehetett azon üdvös hatásu, miszerint az érdekeit előbb — a municipális téren, olly hanyagul védett felsőbb aristocrata, a törvényhozás mezején feleszmélve, minden erejét össze szedje, ezen saját létele ellen irányzott cselszövényes tervezetet megbuktatandó. — Csak innen lehet a centrumnak a felsőházi baloldallal való egyesülését a demoratai irányu kérdésekben magyarázni. — A demorata pártnak ezen tévesztett tacciacja, a törvényhozási incapacitas bélyegét sötötte homlokára, a törvényhozási incapacitas bélyegét mondjuk; mivel a törvényt alkotó politikai pártoknak olly heterogen állásban, egyedül az alsó házi demoraticus többség tacciacjában rejthetett, ugyanazon többségnek törvényhozási capacitasa, s hogy ezen bélyeg annál keservebben fájt, mentül nagyobb szögyene égette azt a megalázott kérdésnek, ez igen természetes. — Fel is jaidultak az érdekletek — s hogy hirtelen valami fátyolt borithas-sanak — a világ szemé elől eltakarandó — incapacitási bélyegükre; hirtelen új eselfogást rögtönöztek; — megtámadták t. i. a kormány erélytelenségét, mivel ez nem állott a mozgalom élire. — Hogy ezen mozgalom alatt saját pártjukat értették majd alább meglátandjuk. — Megtámadták a felsőházi centrumot mint a melly — szerintük — saját érdekeit félreismerete, s nehogy valami plausibilis vitatkozási botránykó nélkül térjenek

vissza őket ohajtva váró övéik kebelébe, improvizálták a védegyeletet. (Folyt. köv.)

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Pestből, mart. 10. (Közgyűlés folytatása.)
Gr. T. L. Az elnök közbeszólását, mellyel a tanácskozást megszakítani kívánja, csak akkor látna helyén, ha sajtószabadság létező, a szőnyegen forgó tárgy már minden oldalról meg volna vitatva aközöntség előtt, s a megye terében csak egyedül határozat hozataláról volna szó; miután azonban sajtószabadságunk nincsen, engedje a t. elnök, hogy a tárgyat minden oldalról kimeríthessék, s a még hátralévő szólan kívánók is a dologhoz szólhassanak. Szónok azt hallja, miszerint mondatik, hogy ezen új kormányrendszer a renden alapul, — valóban esodálkozni kell ha meggondolja hogy kik azok, kik e rendet behozni ohajlják! Szerinte, a múlt országgyűlésen, midőn az alsótáblai többség s a felsőtáblai jobb oldal a kir. városokat rendezni kívánta, épen ezen párt volt az, melly a városok rendezését megbuktatva, gátolta az alkotmányos kifejlést; ezen párt volt az, melly a megyei kiesapongások tárgyalásánál mindenképen oda igyekezett, hogy a szőnyegen forgó tárgyban törvény ne alkothatassék, s így a megyékben törvényes rend be ne jöhessen; ezen párt volt az, melly a turopoljai sérelem orvoslását gátolva, a magyar testvéri sympathiának ellenül nyilatkozott; és miután mindezeket a felsőtáblai centrumnak önérdékét nem ismerő könyelműsége által kivívta, s úgyszólván ezen centrum hátán oda jutott a hol most van, ezen centrumot is félredobta. — És miért tették mindezt? — semmi másért, csak hogy az akkori hatalombirokat helyükből kizozdíthassák, s ők juthassanak oda, honnan jelenleg rendet akarnak nyakunkra hozni. — Avagy hacsak ugyan nyiltan és lélekimeretesen szívükön hordanák e nemzetnek a haza alkotmányos kifejlődése által eszközendő üdvét; nem illőbb volna-e hozzájuk, hogy adatokat gyűjtene, tervet készítenének s miután látják a lefolyt országgyűlésen, milly roppant — e haza boldogságát eszközölő — teendők maradtak befejezetlenül, minélőbb országgyűlésre hívnák össze az ország rendeit, ott kész terveiket előadván, a törvényhozás útján eszközölnének rendet? — Pártolja az indítványt.

K. L. Az elnöki figyelemzetést szintén csak akkor találna helyén, ha itt egyedül határozat hozataláról lehetne szó; de miután itt nemesak határozat hozataláról van szó, hanem e megye tereme egyszermind a közvélemény fejlesztésének is egyedüli szabad organuma, engedje meg a t. elnök; miszerint a tárgyat minden oldalról felvilágosítva, leránthassák a fátvált a honfiak szeméiről, miután alkotmányos nemzetnél szükség, hogy a kormány megfontoltassék a közvélemény mérlegében, ha nem fog-e könyűnek találtatni! — Szóló azok közé tartozik, kiket nem a siker reménye, hanem egyedül rideg kötelesség vezet; azon esalódásból, hogy e nemzetnek még boldog jövője is van — már rég kiabrandult, s hitét — e tekintetben — már rég elvesztette; vannak azonban percek, midőn lelkében is merül fel egyegy reménység, melly szemeit e hon boldogjövendőjével kápráztatja. — Illy időpont volt előtte a múlt országgyűlés kezdete, midőn a kormány átlátva a nemzet szükségét leszállott a haladás terére, s felhívta a nemzetet, s ő és pártja látván miszerint a kormány saját programját az ő és pártja programjából merítette, odahagyák a sérelmi tét, s eltökéllék a kormányval kezdfogva működni a haladás mezején — de Isten meg nem álda sikerrel fáradozásait! — Im most — midőn az indítványhoz szólan kíván — ismét a régi sérelmi téren találja magát. — Azonban vannak dolgok, mellyek a holdkörös álomjáróknak csak addig járdálnak biztosan a fejlesztő magasan még saját nevéükön nem szólíthatnak; szóló ezt hiszi a szóban levő rendszerről is; s bizik hogy csak ki kell azon nevet mondania, s az önkényt mélységbe hull. — E rendszer tehát nem egyéb, mint az úgy nevezett, „Kreishauptmann System“ — azért mondja pedig ki önkénytelen németül; mivel még eddig — Istennek hála — az alkotmányos magyar szótárban e fogalom kifejezésére szó nem találtatik. — Ha a multa tekintünk felszázad előtt egy fejlődmi lángésznek volt törekvése e rendszert hazánkba átültetni; meg is kísérlette azt, még pedig akkor egy elszenderült nemzet irányában; de épen ez, még az időben is ébresztő tárogatóknak villanyozta fel álmából a nemzetet, s a fejlődmi jó akarat, s boldogítási szándék, hiusult tervek keserű emlékével kamatozott a nagy kísérőnek. — És most akarnák e rendszert nyakunkra tolni? most midőn a nemzet ében van, s olyanok kik nem érdemesek ama nagy elhunytak —

ha élne — saruit megoldani? Valóban rossz számítónak kellene lennie, ha a gyermek előbb meg nem halna, mielőtt foga nőhetne! — A főispáni hivatal hazánkban eddig országos méltóság volt, törvényeink szerint fizetéseiket egyedül a megye pénztárából vehették; ellenben az új rendszer szerint, a kormány által fizetnének, titkárokat — concipistákat — s több eféléket a kormány ad melléjük, s így tökéletes bureaut organisal mi által ezen — eddig — főispányok, tökéletes bureau chef-ekké válnak; így fognak azután szétküldetni a megyékbe, ott szüntelenül a megye nyakán fanyázandók, egyszóval, ugy hasonlít ezen új rendszer a csehországi „Kreishauptmann System“hez, mint tojás, tojásához. — Megfontolva már most a megyei nemességnek nagyobb részben demoralisalt állapotát, s akkor kérdezzük: nem veszélyes-e rendszer? Nem fajúlandhat-e álm torz-képpé e mellett megyei szerkezetünk? S mivé válik a diszes alispáni hivatal, melly eddig olly garantált nyújtott, miután az alispán csak a megye által fogadhat el parancsot a kormánytól? — Visszaemlékezett azután szónok saját hírlapi működéseire, előhozta, miszerint hányzor felhívta az arisztocrátiát, vennék fontolóra az árva nemzet sorsát, s a haladás éire állván ne engedjék az enyészet örvényébe sodortatni magukkal együtt alkotmányos szabadságunkat s nemzetiségünket. — Mutatkozott is az országgyűlésen a felső táblánál bizonyos centrum, melly ha érdekeit megismeri, s azt kellőleg méltányolni tudja, kezelt fogván a felsőházban küzdő lelkes jobboldali hazafiakkal, most mentve lenne a honügye! — Azonban nem — a helyett hogy a haladásnak szolgált volna eszközül, zsámolyul veté oda magát azon pártnak, melly rajta jutott a mostani hatalomra e rendszert életbe léptethetni, mialatt őket eldobta mint haszonvetetlen rongyos kéztyűt! — Ez állítás valóságát igazolják a legújabb kinevezések. — Valóban a világ történetében nincs példa rá, hogy arisztocrácia illy gúnnyosan végezte volna életét! — Nem is érez szónok magában nagy hajlamot, ez arisztocrácia sorsa felett siránkozni; de midőn meggondolja, hogy az arisztocrácia enyészével, elsodortatik a megye is, s ezzel elenyészik a magyar alkotmány és nemzetiség; lehelten szívében fájdalommal nem kiáltani: mivé tevétek e hont?! — És ezen orra buktatott arisztocrácia, még csak azt sem mondhatja el majd magáról; hogy sorsát meg nem érdemlette!

Az 1840ki országgyűlés végével — mond szónok — úgy tetszett, hogy hajnala derül a magyar alkotmányos átalakulásnak, a sajtó addig szokatlan szabad tét nyert, ugy annyira, hogy az ellenzék saját párt-organumot eszközölhetett ki magának a hírlap világban, melly organumot szónok volt szerenésje negyedfél évig vezérelhetni. E lap megvitatta a kérdéseket, hirdetett elvei átszivárogtak a megyei utasításokba, sőt — mint felebb is emlité — maga a felsőes kormány is előadásait e lap programjából merítette. — Azonban ezen nemzet és kormány közti szép egyetértést, mellynek ihlető hevéből nemzeti elmaradott rideg állásunkra egy két kellemesen illatozó virág feselhetett, kanesal szemmel nézte egy új „takarodjál hogy üljek én le“-féle párttörök, s nem szünt meg addig minden utakat módokat elkövetni, még csak a kormány loyális eljárását oda nem vitte; hogy először is az ellenzék hírlap megszűnjék, mi alatt — az oligarchian kívül még a centralisationnak is szabad tét engedvén a mozgásra — saját számára egy új hírlapot eszközölt ki magának a Budapesti Híradóban, melly magát loyálisnak nevezvén, mellynél azonban egész Európában illoyálisabb s loyagatlanabb lap nincsen, s most ebben döngetik a nyilvánosság teréről leszorított pártot, megfosztva általuk az eszközöktől, tudván hogy az magát nem védelmezheti. — Az administratorok kinevezését törvénybe ütközönek tartja szónok is, miután törvényeink csak főispányokat ismernek; ha tehát a kormány csak ugyan jogot tulajdonit magának illy új rendszer életbe léptetéséhez, akkor nevezzen ki főispányokat, és nem helyetteseket; így legalább annyi haszna lesz a nemzetnek belőle, hogy ha az országgyűlésen ülnek, nem fognak alkalmatlankodni a megyéknél; ha pedig a megyéknél maradnak, akkor nem szavaznak a felsőtáblánál: ellenben ezen helyettesi systema által, mind a felsőtábla, mind a megyék egyiránt elfoglaltatának. — Azon ellenvetés, miszerint mondatott: „Várjuk be, még diplomaticus adatok lesznek előttünk“ igen hasonlít ahoz; mint midőn valakinek feje felett háza ég, de az addig nem akar kizozdulni belőle, még az égés neki ünneppélyesen benem jelentetik. — Mondatik — továbbá — hogy „az

érdekelt mozgalom a rendszeretetének kifolyása.“ — Valóban borzasztóbb visszaélésekre semmi nem szolgált inkább ürügyül a világ történetében mint e szócska „rend.“ Megemlítette itt szónok Lengyelországot és Belgiumot Alba korában. — Rendet — melly alatt a szabadság nem halottá név — csak törvényes uton lehet behozni; a melly máskint hozatik be, az siri esendőség, az szolgálai rend.

Báró E. J. a centralisatoról is beszélt, s azt a megye rendszer elébe tette. — Magyarorszában a centralisatio nem egyéb mystificationál, sőt tekintsek meg a centralisalt Franciaországot is, hol nem egy érdekeiben és nemzetiségében különböző Monarchia — hanem egy erős ép egyéolvadt nemzet él, s még is milly árnyékával bír csak a szabadságnak? Tekintsünk ott a kamrák többségére, s látni fogjuk, miszerint annak többsége koránt sem a nemzeti közvélemény képviselője, hanem egyenesen a kormány akaratának kifolyása. Illy alkotmányos szabadság szónoknak nem kell, ennél sokkal többre becsüli jelen állásunkat is. — Egyébiránt az indítványt pártolja.

Ny. P. szokott gúnny-modorában, Noé birkájából recognoscirozás végett kibocsátott hollóknak nevezé ez új rendszer kiküldötteit; az arisztocrátiát az ó testamentomi özvegyhez hasonlítá, kinek olajkorsója mind addig tele volt, még más szűkölködőknek is adott belőle; mihelyt azonban ezt megtagadta, az olaj azonnal elfogyott, így vannak az arisztocrátiák is jogaikkal. — K. I. szónokot Joobhoz hasonlítá, ki Istennek minden esapásai alatt sem vesztette el bizodalmat, s ő e bizodalmat a szónokban, mint egyháziban tudja méltányolni, csak hogy vegye fontolóra szónok a különbséget Joob közt és közöttünk; Joobnak ugyan is Istennel volt dolga — még nekünk gyarló emberekkel van, így a bizadalom határa is változik, azon tulajdonokhoz képest, mellyekkel azok bírnak, kikben bizodalmutkat vetettük.

A centralisatorélelmés gunnyal jegyzé meg, miszerint ezen jó urak feledik, hogy nem elég csak az, hogy valaki felelős legyen, hanem szükséges olyanoknak is létezni a kinek feleljen, s a ki azután ezen jogát érvényessé is tudja tenni. — Már pedig állásunknál fogva, igen könnyen megtörténhetnék, miszerint meg volna a felelős, de a feleletre vonó aligha tudná jogát érvényesíteni. — Franciaország egy nagy nemzet birtoka, s a benne sáfárkodókat még sem bírja a nemzet feleletre vonni, mialatt a legvisszásabban gazdálkodnak szabadságával sat. — Az indítványt pártolja.

Gy. J. P. J. indítványát alaposan fejtett jog, történeti s politcail szempontból pártolándónak nem véli továbbá előadja miszerint: B. E. J. ő mélt. nyilván valja, hogy municipalis rendszerünkkel megelégedve nincs — ámbár jelen körülményeinkben az alkotmány garantiaját abban találja; a tényben megegyezik, de ha a b. elégedetlensége okát abban helyezi, hogy municipalis rendszerünk a végrehajtó hatalomra erélyes befolyást nem gyakorolhat, — őszintén vallja, hogy elégedetlensége oka épen az ellenkezőben rejlik, tudniillik, mivel a municipalis rendszer a végrehajtó hatalom irányában nagy befolyással, és tulnyomó sulylyal bír, — ugyannyira, hogy valahányszor a végrehajtó hatalom akaratját, — legyen az gyakorta az alkotmány életereiből merítve, teljesíteni akarja, ötvenegynéhány municipiummal küszködni kell a siker eszközésére.

Hogy pedig a mostani főispányok tisztét annyira lealjasítva véli, hogy az ellenörködést a megyéknél főtisztöknek tartja, — biztosan mondhatja szónok, sem jogi sem történeti tekintély mellette nem szól.

Gr. R. ő mélt. két olly vádat hozott fel, mellyt szó nélkül nem hagyhat. — Egyikkel a kormányt sújtja, melly állítása szerint a nemzetiség ügyében is olly szerepet játszott, hogy a nemzet vágyai hiúsulva maradtak. Megenged a gr., ha ugy van meggyőződve, miszerint a nemzetiség ügyében olly fényes concessiokat tett a kormány, mellyekért nem korholást érdemel, hanem hálaára kötelezett benünk, s miután eddig minden részről öröm szózatok hallattak e részben, úgy látszik e meggyőződésében a nemzet nagy része is osztozik. — Másik váddal a főispányokat sújtja, és az ő rovásukra írja, hogy a kir. propositiók nem tárgyalattak; a mennyire szónok ugyanis részint hírlapokból, részint az országgyűlési naplókól tudja, minden kir. propositiók; — egyet kivéve, mellyt nem tárgyalni érdekében volt az alsótáblának, tanácskozás tárgyai voltak.

Másodalispán urtól sajnosan hallotta, hogy az egyházi személyekre nem számít illy ügyekben, s tanácsukat sem kéri, — ez kétség nélkül

szabadságában áll, de reményli alkotmányos polgároknak megismeri, kik a tanácskozásban részt vehetnek s a bölesek szabálya szerint tanácsukat csak annyiban fogja megvetendőkné tartani, mennyire vagy jobbat tudana, vagy azt helytelennek találván, megczáfolja.

Engedelmet kér a t. KK. és RR-től, hogy komolyabb szavakat intéz g. T. L-hoz, ki olly nagy hévvel és enthusiamussal kelt ki a kormány és a legújabb nevezett kormányfő ellen, a hevesség ellen ugyan nincs kifogása, — ámbar e tárgy inkább higadt kebelt ohajtana — mert lehet a kedély természetes kifolyása is a szokatlan felhevülés, de igen is a mondottak ellen. — A gróf mindenek előtt a kormány bitor jogának nevezé a sajtó korlátozását, s az eszmék nyilvánításának bizonyos határok közé szorítását, szónok megvallja felette ohajt sajtó törvényeket, s legnagyobb hibát abban látja, hogy ezek nincsenek, de miután a felségnek elismert joga a legfőbb felügyelés, ebből igen természetesen folyó jognak tartja a sajtó és eszmék korlátozását is, annál inkább mivel nem ismer országot, melyben annak korlátai nem volnának.

K—th táblbíró, jónak találta ez alkalommal politikai keresztséget szolgáltatni, azon reménnyel, mintegy hasonlatosságban kifejezve, hogy valamint az alvajárók csak addig járnak a háztetőn, még nevükön nem szólíthatnak, úgy itt elegendő lesz igazi nevén nevezni a kormány eljárását, szónok megvallja egy alkotmányos polgártól mást várt, mert valamint felebaráti szeretetétől azt reményleni jogosítva érte magát, hogy a holdkórost, ha megnevezés által veszélyt okozhat neki, nevezni nem fogná, úgy alkotmányos honpolgár léte, ha akár a főispáni hivatal, akár a kormányt, egy nevezettel földre terithetné, azt nem tenné, de hogy ezen felfedezés hűségát teljes mértékben, láthassuk, úgy véli csak törvénykönyvünkbe kell tekinteni, s a ki a főispáni és kreishauptmanni hivatalok között lényeges különbséget nem látja, nem tudja mit látja. Ezeknél fogva az indítványt nem pártolja.

Gr. M. J. Az előtte szóló Gy. J-nak tagadja azon állítást, miszerint az alispánoknak nem volna több joguk, csak mint a főispánok helyét — azok akadályoztatásában — betölteni. — Továbbá roszolja szónoknak azon kijelentését, miszerint itt a kormány ellen tiszteletlenül beszéltek; annak megbirálása nem szónokhoz, hanem az elnök, vagy tiszti ügyész jogaihoz tartozik. — Az indítványnak sem ellene, sem mellette nem nyilatkozott.

N. I. főjegyző az indítvány ellen nincsen ugyan, nem kélti azonban, miszerint a RR. mindig lesznek annyi tisztelettel és bizodalommal főispáni helyettesük iránt, miszerint őt, mind a megyei gyűléseken, mind a törvénykezéseken, valamint eddig úgy ezután is elnökül szívesen fogadják. E nyilatkozatot, a RR. helyben hagyólag fogadták.

K. I. ismét felszólalván, előadja, miszerint részéről ő is csak azon esetre nyilatkozta idő előttinek az indítványt, mennyiben a kormány intézkedéseiben, semmi alkotmányt fenyegető veszélyt nem lát. — Ellentmond továbbá annak, miszerint nyilatkozata után, némelyek azt követelték, hogy a Clerus is a jelen rendszer pártolja. — Ő ugyan csak saját nevében szólott, s ő nem tudja a clerus mikint vélekedik, mert annak nem megbízottja. Azt egyébiránt, hogy a Clerus mindig hű örje volt a magyar alkotmánynak a történet minden epochája igazolja.

Elnök P. J. indítványát végzésül kimondván, a mai napi gyűlés szétoszlott. (Folyt.)

(*) LAPSZEMLE.

Jelenkor. (18. sz.) Főcikkében „A duna-tiszai vizesatornáról” czim alatt érdekes értekezés kezdtek meg Ballától; melyben szerző a duna-tiszai esatornátársaság által tervezett esatornának vezetését nem Pesttől Szegedig, hanem több általa elősorolt okoknál fogva, Pesttől Kecskéig, s innét Gyuláig ajánlja. — Második cikkében „Észrevételek a B. P. Híradó 122ik számában foglalt cikkekre” czim alatt igen fontos értekezés közöltek, melyben szerző a B. P. H. 123ik számban megjelent azon nézeteket, melyek szerint a főfelügyelési jog az alkotmányosság korlátain túlterjesztett, és ellenmondásnak nyilatkoztatott: hogy P. megye az egyesülési jognak a kormány általi megszoríthatóságát tagadta, holott ennek felügyelési jogát a védegyeleti szabályok fölterjesztésével tette megismerte, ügyesen visszatartani, és a főfelügyelési jog alkotmányos körét kijelölve, alaposan megmutatni törekszik, miszerint minden szabad, mi az ország pozitív és morális törvényeivel s törvényes érvényességű szokásával nem

ellenkezik; következőleg hogy az alkotmányos polgárnak joga van minden, a status és köz jólétet tárgyzó és törvénybe nem ütköző erkölcsi, szellemi, vagy anyagi cél elérése végett, egyes társaságokba összejárni.

Pesti Hírlap. (437. sz.) Minden egyébb cikkeket megelőzőleg közli Zala megye f. h. 4kén tartott közgyűlésének azon eredményét, miszerint a házi adó birtokaránylagos viselésébeni részvétre Deák Ferenczel együtt 206an önkénynt ünnepelesen lekötözték magukat, kik név és hivatal szerint is mind elősoroltaknak. — Öröm és fájdalom egyenlő mértékben lép meg keblünket ezen — minden tekintetben fontos — esemény olvasásánál; öröm azért: mivel ennyi elszántságot, ennyi hazafini lelkesedést, ennyi ösztönözést a polgári köteleességek és terhek viselésére iránt tapasztalhatni, minden esetre örvendetes tüntetés mindenki előtt, ki egy alkotmányos nemzettel az erőtlen élet manifestatioit úgy szokta tekinteni, mint a bizonyos jövedelmek magvait és csiráit. Fájdalom pedig azért a) mivel miután Deák Ferenc az önkényntes adózók élére állott, most már hazánk első rendű tekintélyei között kiütött a meghasonlás; b) mivel ezen gyönyörű lelkesedés nem azon cél elérésére vagy legalább elkészítésére használtatott, mely után e hon sovány, t. i. az országos adó megalapítására; hanem csak a megyei beligazgatás költségei egy részének elfogadására; tehát minden esetre a megyei házi, vagy is olly pénztár segélésére, melynek szükségai különben is fedezték, s melynek segélyünkre semmi szüksége nincs; ellenben a valódi, az országos szükségek fedezésére ezen önkényntes adózás által csak egy mákszemnyi haszon sem eszközöltetett; sőt c) aligha épen a háziadóbani önkényntes részvétel által, a hon felvirágzására okvetlenül szükséges országos adó ügye véggé, vagy legalább hosszabb időre háttérbe nem szorítottak. — Ugyan is tagadhatlanul igaz, hogy hitelintézetünk nincs, mely ezen nemzet eladósult állapotát elegendő biztosíték mellett a végső elszegényedéstől megmenthetné; közlekedési eszközeink nincsenek, s melyek vannak is hasznavehetetlenek; iparunk, gyáraink nincsenek; kereskedésünk pang; tudományi, népnevelési s gazdaképző intézetek, vasutak, vizesatornák, vámmegváltás s a jó Isten tudja még hány más egyéb után soványunk; és méltán, mert ha honunk felvirágzását ohajtjuk, ezekre csakugyan mind szükségünk van. Tagadhatlanul igaz, hogy ezen országos szükségek fedezésére országos pénztár, tehát mindenestre országos adó behozatala szükséges. Tagadhatlanul igaz továbbá, hogy a megyei házi adó, és az általános országos adó között semmi összefüggés nincs; következőleg hogy az országos szükségek, ha csak az általános országos adó nem hozattatik, mindenestre fedezetlen maradandnak, ha bár a nemesség a házi adót nem egy részben, hanem általában mindenestől le venné is a jobbágyok vállairól. És így tagadhatlanul igaz az is, hogy ha bár a nemesség az egész házi adót magára vállalná is, ezen lelkesedése által a hon felvirágzása ügyében egy fillérenyi hasznót sem tenné, mivel akkor is ott maradnánk, hol most állunk: azaz a köz szükségeket nem fedezhetnénk. Végre tagadhatlanul igaz, hogy a magyar nemességnek — ha e hazát nagyra és boldognak ohajtja — nem a megyei házi pénztár megtöltése, mely különben is fedezve van, hanem az országos adó behozatala és elfogadása áll érdekében, mely nélkül — mint felebb mondók — minden hazafini lelkesedésünk mellett is csak ott maradandunk, hol jelenleg állunk. Az eddig mondottak valóságáról nem hisszük hogy valaki kételkedni tudna. Most már azon kérdés forog fen: vajjon az országos adó behozatalának s elfogadásának útja könnyítették-e, vagy inkább nehezítették az által, ha a nemesség az adó ügye mellett feltűzeltetik, fellelkesítettetik ugyan, de lelkesedése csak a megyei házi adóbani részvételre irányoztatják? És im ezen kérdés, melynek megfejtésénél honunk legtekintélyesebb politikai kapacitai meghasonlottak. Mi úgy hisszük, hogy a házi adó egy részének átvétele mellett buzgólkodás az országos adó elfogadásának útját minden esetre nehezítendi; mert miután nem hisszük valószínűnek, hogy Magyarország nemessége, mely eddig a rendes adótól való mentességében úgy szólnán büszkélkedett, egyszerre két rendszeres — t. i. a házi és országos — adót hajlandó volna magára vállalni; igen természetesnek véljük, hogy ha egyszer a háziadó terheinek viselésére rábirtatnánk, akkor nem egy-könnyen fogja magát egy másik ámbar sokkal szükségesb, t. i. az országos adó terheinek elfogadására elhatározni; s ezt annyival in-

kább bizonyosnak tartjuk, mivel ha máshol nincs, nálunk — mikint az újabb idők eseményei mutatják — még kevésbé van — az adó ügyét illetőleg — ugrás a természetben. Pedig országos adó nélkül e honnak nincs valamire való jövedője, s a magyar ott maradand, hol jelenleg áll. Már miután azok, kik a házi adó egy részének elvállalására rábirtattak, vagy legalább azoknak igen nagy része, alig fogja a másik, vagyis az országos adót is sürgetni, sőt aligha nem fogja hátrálni; azon esetben, ha még is az olly szükséges országos adót beakarnók hozni, nem maradna egyéb hátra, mint a háziadó viseléséhez önkénynt járulókat vagy az országos adó terheitől felmenteni — ha hozzá járulni vonakodnának —, mi már magában képtelenség; vagy egyszerre két adót behozni, mit a magyar törvényhozás a legvérmesebb remény-hősök itélete szerint sem teend; vagy pedig az önkényntes házi adózó nemeseket törvény által kényszeríteni, hogy ha kétféle adózni nem akarnak, akkor a házi pénztár helyett az országos pénztárba adózzanak. — És kérdjük ezen utolsó egyetlen egy lehetséges esetben, mi leend eredménye annak, hogy most sokan a háziadó terheiben részvétele magukat önkénynt lekötöztetik, mielőtt a sokkal szükségesb országos adó elfogadva s törvény által kimondva volna? Felelet: elkésztése a szegény jobbágyoknak; mely nyugodtan viselendette terhet, ha annak egy részét az önkényntes adózók magukra nem vállalják; de annál inkább fogja később fájlalni, ha tapasztalandja, hogy azon teher, melynek egy része róla levetetett, most újra egészen az ő vállaira hengerítettetik. Hogy ezen — okvetlenül bekövetkező — körülmények az országos adó elfogadásának útján nem csak nem könnyítendik, sőt nehezítendik — úgy hisszük — az eddig mondottakból eléggé világos. *)

Hírnök. (18. sz.) S — e ur az „Egy tekintet a szesz italokkáli élésre hazánkban” czimú értekezés írója, előbbi cikkének nyomán még egyszer szót emel a honunkban felállítandó mérsékleti egyletek ügyében, hasonló czim alatt. Szerző e közlésben azokat, miket előbb e tárgyban már elmondott, életből merített példák által igyekszik felvilágosítani; különösen pedig okát adja, hogy miért véli elmulhatlanul szükségesnek, hogy a mérsékleti egyleteket a törvényhatóságok pártolás alá vegyék; nevezetesen azért; mivel valamint egyébből, úgy hazánkban is fognak találkozni nagyobb befolyású földesurak, kiknek jövedelmök egyik ága volt a szeszgyártás s azzal való kereskedés, kik gyáraikra tetemes költségeket áldoztak. Ezek több helyütt gyámsági jogot gyakorolnak a birtokaikon levő egyházakon és egyháziakon; mely jognál fogva az érdekeink ellen apostolkodó lelkészeket és iskolatanítókat a hatásnak olly nemed gyakorolhatnának, mi ezeket az ügy előmozdításától könnyen visszatartoztathatná, vagy épen visszajeszthetné. De ha az egyleteket a törvényhatóságok ótalom alá veszik, sőt olly lépést is tesznek, mely által az érintett viszonyban álló lelkészek s tanítók magukat nem csak biztosítva, de fölhíva is érzik; vagy épen törvényhozás útján akarnák a hatóságok ez ügyet a nemzet felvirágzása iránti intézkedések koszorujába fűzni: akkor meg van szüntetve minden nehézség, minden akadály; s akkor mindenki hódolni fog a szent célnak — mint közügynek, — mely nemzeti kifejlődésünk egyik főtenyője. Esmelársulat és a mondott czéllal való szoros összefüggés miatt megemlíti még szerző a taksarékagtárak föllállításának és a büntő törvénykönyv életbeléptetésének szükségét. Végre utolag felhívja a két magyar hazának minden lelkészeit, hogy tegyék magukévá e szent ügyet, s kövessenek el mindent a mérsékleti egyletek életbeléptetése körül.

KÜLFÖLD.

Spanyolország. Madrid, febr. 21. Sem a Vittoriában felfedezett katonai összeesküvés, sem a burgosi carlistai merények nem valának képesek az ország akármely részében a csendet megzavarni. A kormánynak azonban oka van őrt állani, mivel két tűz között van t. i. a carlisták és ayacucho között. Ezek közül vannak még a „tisza” exaltadok és vilumisták. A főnehézség azon szövetkezésekben létezik, melyek a végett képeztettek, hogy a közelgő választásoknál a ministeriummal meghívassanak. Azonban a kormány igyekszik, mennyire csak lehetséges a körülményekhez simulni. Már eddig is több ayacucho tábornokoknak megengedtetett a fővárosba Madridba vissza-

*) Szentleirónk okain kívül van még egy ugy szólván legfőbb ok, mely ezen önkényntes adózások ellen a legerősebben demonstrál; helyszüke miatt azonban azt jelenleg ide nem szoríthatjuk, de különben is szándokunk arról terjedelmesebben szólni. Szerk.

lérhetni, onnan előbb száműzve voltak. Aragonia, Catalonia s más részeket, melyeket a kormány három hónappal ez előtt ostromállapotba helyezett, ismét felszabadítá, ez által mutatni akarja, hogy hatalmát biztosítva hiszi. Valójában a ministerium erős lábon áll, mivel a lázadást erősen elnyomni sikerült, a sereget mivel jó fegyelem alatt tartja, azt ruházza s jól fizeti, mivel a korona egész tehetségéből védi azt, a cortes ellen nem szegi magát s az ország békét s esendőt ohajt.

Franciaország. A követek kamrája márt. 5-ken kénytelen vala ülést félbeszakasztani, mivel számos tagok a luxembourgi palotába mentek, hogy a titkos pénzek feletti vitatkozásban résztvehessenek. A Molé és Guizot közti vitában, hogy kettőjük közül melyik conservatívabb, már említettük. Utánok Duchatel lépett a szónokokra, semmi újat nem monda, azt kivéve, miszerint azon állítást, mintha a cabinet a követek kamráját nem sokára feloszlatni szándékoznék alapatlannak nyilvánítja, sőt biztosan állítja, hogy a kormány semmi halviszonyoktól övedzve nincsen, állása az ország közérdekének megfelel s így a többség hiányzani fog.

Montalembert gróf a conservatív párttól határozottan elvált s ezért a „National”-tól bókot kap. Az egyházi kérdés általa általában csak mellékesen érintett — azon megjegyzéssel, miszerint a cabinet az ország vallásos pártját maga ellen lázítja a nélkül, hogy a másik pártot kielégítette volna. Egyébiránt szemere veté, hogy négy év óta a kormányzásban egyetlen hasznos reformot sem létesít, hanem egyedül önruralgási ezéjének élt. Kívülről semmi egyéb mint kis politika, az is keleten oly foku, hogy az ottani keresztények Sardinia védelmét a franciaikénál többre becsülik. A tábítási kutatási jogban az angol szövetségnek minden feláldoztatott, s ez még sem nyeretett meg. Hogyan történt az, hogy Anglia s Oroszország 1815. óta soha közelebb egymáshoz nem állott és az Angliával szövetség soha népszerűlenebb nem volt Franciaországban? Midőn XIV. Lajos iri: hogy az angol király és kanca. Lárja jól ismerik Franciaország erejét, de nem ismerik szívemet, most az ellenkezőt lehetne mondani. Anglia valószínűleg nem ismeri Franciaország minden erejét s számban sem veszi mindazt mit ez ország tenni képes volna, ha azon bódító szer befolyásától ment lenne, mely egy darab idő óta neki nyújtatik, de ismeri azok szívét kik kormányoznak, önmagok fedezék fel e titkot s azért ellenük szavazok. Ezután még Gabrieac emelt szót a cabinet mellett, azonban a „J. des Debats” is ki dicsérettel emlékszik, hogy sok jót monda, megvallja, hogy senki sem hallgatott rá. A „National”-criticai referadáját e szavakkal végzi: Midőn Gabrieac elkezdte beszélni, a hallgatók kilencz tízed része kalapját vevé, és mi, néhány rögtönzött szójárás meghallgatása után, kün a zordon szél hűttök közelgeni s borzadva kérdőzök egymást: Soká lesz-e még vége ezen szomorú, zordon télnek? Ma a vitatkozások Cubieres tábornok (hadminister Thiers alatt) és Soult marschall ministerelnök között, szónoklati parviadallal folytát; hogyan is lehetne — mondá az első — bizalommal viseltetni oly ministerium iránt, melynek pártja maga nyugtalan, s hogy még rémnél nem egyéb? Es mivel a hadosztályzat kormányzását is drágasági tekintetből roszalá (jól lehet mindig azon nyilatkozattal, hogy ő személyt megfáradni nem akar) felemelkedett az agg marschall, nem — mint akar — neki válaszolni, hanem hogy esodálkozását kijelentse a tábornok beszéde felett. Elmondá miszerint benne egészen esalatkozott, ő ugyan azt tudá, hogy őt a jelen ministerium barátai közé nem számíthatja, s mégis érzelmeit annyira aláretz alá tudta rejteni, hogy soha ellenségül meg nem jelent. Ezen viselete annál inkább elidegenítő, mivel amaz nagyon jól tudja, mily számos hibáit kelle utódjának helyrehozni s mennyire igyekezett mindig az, általa rendszabályokat használhatni. Ezen szemrehányás ellen a másik nagy tüzzel védé magát, tagadá, hogy a hadkormányzati ügyek ellen valaha ellenzéket képzett volna, jogáról szólott mint páir véleményét szabadon kimondhatni: nagyon kikelt az ellen, hogy ráfogták mintha ő aláretzot viselt volna, egyébiránt mely tiszteletét nyilvánítá a marschall iránt. A tanácskozás folytatában ugyan ez által Saint-Priest letétele hozatott szóba, hol Guizot ismételve nyilvánítá, miszerint ellene semmi kifogása nem volna, ha az egyes kérdésre vonatkoznék, és nem a cabinet politikája ellen kelt volna ki. (Folytatatik.)

N. Britannia. A felsőháznak márt. 3-án tartott ülése — mint rendesen — rövid vala. Clarendon lord azon kérdést tevé, vajjon ama britt kereskedők, kik az eszakamerikai tarifabani változások által, — mennyiben ezek a fenálló szerződéssel ellenkeznek — károsultak, nyertek-e kárpótlást, vagy legalább kármentesítési igényük igazsága elismertetett-e?

Aberdeen lord válasza: „Ez ügy ő felsége kormányát már sokat foglalatatoskodtatá, s mind a jelen mind az előbbi washingtoni követ e felett élénk levelezéseket folytatott az ottani kormánnyal; azonban mind mostanáig minden kielégítő eredmény nélkül.”

Az alsóházban Duncombe jelenté: miszerint mindjárt a husvéti ünnepek után egy billnek a parlament elébe terjeszthetéseért fog folyamodni, minel-
pogva a fő postahivatal által küldött levelek sérthetlensége biztosítani fog.

Shiel: „En pedig már márt. 11-én egy határozatot fogok előterjeszteni, a háznak sijnálkozásomat kijelentvén, miszerint egykor az Angliában tartozkodó idegeneknek czimzett levelek az angol postahatóságok által felnyitattak.” (Halljuk, halljuk!)

Roebuck: A parlament figyelmét az oregoni kérdésre téríté át s a Washington és London közt folytatott levelezések előterjesztését kíváná.

Sir R. Peel: „Az oregoni kérdés, nagyfontosságú kérdés, melyre ő felsége kormányja a legkomolyabb figyelmet fordítja; de mivel az alkudozások még folynak, annál fogva meg nem engedhetem, hogy az érintett levelezések és okiratok már most a parlament elé terjesztessenek. A kérdés, — mint mondam — a legnagyobb fontosságú, s felette semmi oly megjegyzést nem kívánok tenni, melyek afüggöben levő ügyleteket megzavarhatnák.”

Dublíni lapok ismét hirtelik, miszerint Victoria királynő jövő nyáron — valószínűleg július hónapban — Irhont meglátogatja. O'Connell — mint mondják — ennélfogva a legközelebbi dublíni községtanácsban — melynek aldermanje — indítványt teend, hogy egy követség — melynek élén a lordmayor legyen — küldtetessék Londonba, ő felségének kijelentendő, hogy kegyes határozata ir alattvalóinak hi szívüket mennyi gyönyörrel tölti el. Hozzáadván, miszerint Daniel a repealegyületben előterjesztendi, vagy is inkább megparancsolandja, hogy minden politikai izgatások, ő felségének Irhoni létekor megszűnjenek. A repealegyület utósó üléseben is megpendíté O'Connell e tárgyat s inté a repealokat, hogy a királynőt valahogy a tory-ministerium politikájával ne ugyanazonosítsák. Ha tehetségében állna, bizonyára meg most is Melbourne miniszter állana oldala mellett, de fájdalom a fejedelmű — a szegény hölgy (poor lady) a politikai ügyekben semmit sem tehet, hanem koronájának tanácsosai parlamentti többséggel erőszakoltatnak rája, a nélkül hogy kérdeznék, vajjon kedveszerintiek-e ministereit is. Szívében Victoria a legbarátságosabb indulattal viseltetik Irhont iránt. Szegény lady!

Sir Edward Knatchbull minister helyébe, ki az alsóházból önkényesen kilépett, — mivel peermlétságra kilátása van — egy más jó tory Deedes esq. minden ellenzék nélkül megválasztatott. A választás márt. 3-án ment végbe Canterbury ő székesvárosban Sir Moses Montefiore izraelita a grófság azidőbeli high sheriffje felügyelése alatt.

Az Angliában uralkó rendkívüli hideg tél számos idős és beteges egyeneket ragad magával, kik közt új év óta számos nevezetes vagy legalább előkelőbb nevek találhatók. A legújabb halot-lajstromban két híres jogtudós nevei olvashatók; u. m: Wynford lord 78. és Sir John Gurney 77 éves. Ez utóbbi, ki pályáját mint ügyvéd kezdé, végre a kinestarkamara bírának egyike vala, szelíd emberbarát híreben állott. A theologiai dolgokban buvárkodása által több vallásfelekezetheknél megfordult: ifjúságában egy független községhöz tartozott, később az unitariásokhoz tért át, míg végre az angolegály Erzsébetfele hitágazatát — azon hívős 39 szám, mely egész országokat megnyugtata — minden háromsági kétségeit eltörlek. Ezután nem sokkal bírói székre emeltetett. Ezen a legkellemesb felekezetekben dúsz választás egy in theologiais lepkekint érző angolra néve a legnagyobb szerenese. Míg azokon átmegy „szelíd bárány” leend, s nem tart tőle pantheista vagy Strauss tévedéseibe esni, miről britt barátaink oly sokszor panaszkodnak s melyekben a német ifjúság fele menthetlenül vesze van. Byron és Shelleyre a hely az egyházon s hazán kívül van.

Szombaton (márt. 4.) az „orosz kereskedelmi társaság” William Ashell esq. igazgatójúnak elnökléte alatt régi alapításuk évnapt Londonban nagy lakomával ülte meg. Sir G. Clerk pénztörvényészi elnök — mint a ministerium képviselője, s Brunno báró orosz követ bókotak tettek egymásnak — szokás szerint — az Anglia s Oroszország közt régóta fenálló barátság felett, mely, — megjegyzi a „Sun” — többnyire orosz szácsárú s faggyu által tartatik melegen. Az orosz esaszárnak mult évben Windsor-palotában tett látogatása illatos virág-szó gyanánt szövetett be. Egy áldomás „N. Britannia s Oroszország közt örökös barátságra” zárá be az ünnepelet.

Olaszország. Nápoly, febr. 17. Monteleonból (Calabriában) es Saleitoból (Molise tartomány földrendig hírek érkeztek. Február 6—7 közt éjjel ez utóbbi helylakosai meglehetősen rázkodtatás által nagy rémulésbe jöttek. — Otrantó tartományban febr. 3-án nagy orkán dült es a tengerparton nevezetesen Gallipoli, Otrantó es Lecceben sok szerencsétlenséget okozott. — Romából mindenké Napolyba siet, hol a tél 4—6 fok meleggel inceskedik. A Basilicata es Santangelo hegyekben Castellamare s Amalfi között rendkívüli hó esett, úgy hogy a Crocellasorosain az átmenet 14 nap óta akadályozva van.

Sveicz. Zürich. (A febr. 28-án tartott negyedik országos ülés.) A mai tanácskozás végét a wallisi szavazat képzé, melynek követe (Courtan Adrian) lényegesen ezeket mondá: „Vannak néhány kantonok, melyeknek becsülete a Luzern elleni merényben nagyon kockázattva van, s ezen kantonok közelgeni látak azon pillanatot, melyben a szövetség sőt egész Europa ítélőszéke előtt felelőségre vonatnak. Nem sokára az ügynek meg kelle fordítatnia, s ime, mindenki a jezsuitákat kárhoztatja. De Wallis rendei ezal-

ta' nem hagyák magukat megzavartatni, követük megveti e lármát s minden követeleseket visszautasít. A radicalismus az, mely a rendek felsőbbsege ellen összeküzdött; összeküzdött az atyáink vallása ellen s most intézeteit támadja meg. O az, mely a kantonok függetlenségét megrohanja, ő az, mely Te II Vilmos nagy család szolgásgát tervezi s jarma alá vetni akarja. De esalódik. Eldődeink a szabadságot, melyet hátrahagytak vérükkel szerzek, s ugyan e vér még forróan kering fiaik ereiben. Mint atyáink, úgy mi is tudni fogjuk szabadságunkat védeni s jogainkat kivívni; mint ők, úgy mi is sietni fogunk a harcba, miután előbb térdeinken a seregek Istenét segédül hivadjuk. Megengedjenek önök a szónokló követnek, ha több hével adja elő utasításai kifejlését. De a wallisi századok óta szabad vala, még mielőtt sveiczi lett volna, s egyedül a gondolat e drága örökséget elveszíteni mélyen fellázítja őt. Az országgyűlés a közoktatás ügyébe is beakar avatkozni s meghatározni, mely tanárok emeltessenek tanítói székbe, es melyek utasítassanak el? Ha ez megtörténék, úgy később könnyen kivetheték, hogy Sveiczban egy közoktatási egységi ministerium állitassék fel. Miért nem volna szabad Sveiczban jezsuitának lenni, ha szabad Momier, communista vagy Strauss párhívének lenni? A szabadság országa ama kívánat teljesítésé által a kegyetlen ostracismus martalékává lenne. Minden hivatás s vallás nélküli idegenek felvételének s megtüretének Sveiczban, míg szünetelt sveicziak honukból szám kivételnek, csak azért mivel a jezsuiták rendruháját vagy a szelid zarándok botját hordják! Felgészes-e hogy hét jezsuita néhány kanton remületbe s ijedelembe ejte; igazságos indok lenne-e őket száműzni? Sveiczban megengedik a szabad kömiveseket lakni, sőt titkos társulatok is megtüretnek az önkényesek rendszeresítésére, s oly rend felállítását nem akarják megszenvedni, melyet magok a rendek ohajtottak s jóváhagytak s melynek törvényei semmi esetre sem titok. Vétükük bebizonyítására XIVik Klemens papa eltörlesi parancsát hozzák fel ellenük. De miért nem vallják meg valódi egyszersmind s miért akarják oly buzgon eltitkolni, hogy ép ezen papa vallá meg halalos ágyában, hogy tettere erőszakoltatott? Szabad legyen Wallis követének még egy szót intézni szövetségeseihez, mielőtt tán ugyane szövetség egész épülete összedölni fog. Wallis rendei tisztelik a szövetséget, csak hogy ők e szövetséget egyelőnek akarják az egész sveiczi családra. A wallisiak nem ohajtanak harezot, azonban ők elfogadják azt ha meg kell lenni. Barátok vagy szövetségesek századok óta, testvérek 30 év óta, s mindíg testvérek kívántak maradni, hanem ha a szövetségben őket láncra s porkoláb alá helyezik, úgy bizonyára képesek leendnek az elsőket szét tépni, az utóbbiakat pedig elűzni.”

Zürich, márt. 6. Pontois gróf francia követ kormány iratát ma adá át a szövetségi elnöknek, melyben a francia kormány éles kifejezésekkel él az önkényesek által okozott zavarok ellen. A jezsuita ügyről semmi szó benne; elleben sveicznak kötelességé „devoir imperieux” tételik oly főrvény ellenes mozgalmakat megszüntetni. Egyébiránt — azt mondják — miszerint a követ szóval nyilvánítá kormányja jóakaró érzelmét s nyiltszívű szilárd szándokát Sveicz függetlenségét fenntartani. — Luzernből következő hírek érkeznek: A jezsuiták kinyilatkozaták, hogy a jelen körülmények között nem fognak bejönni; a kormány csak azért késik e kedvező nyilatkozat közretételével, mivel minden erőszak színének engedni látzani nem akar s állása felsőbbségének kiesinybítettését kívánja elmellőzni. A főváros ligyelemmel van megerősítve a katonaság s on n en b er g tábornok felügyelése alatt folyvást engedelmességet s hűséget tanusít. Sursee város is meg van erősítve. Az önkényesek sőt nagyobb számú rendes sereg elfogatására ezéllányos es erőlyes rendszabályok tételtek, melyekben az öskantonbeliek is élénk részt vesznek. — A Sz. Gallen püspökségi kérdés megfejtsé nem a radikálok utasítása szerint történt. Hungerbühler indítványa — a st. galleni püspökség felállítását ellenző — csak három szót nyert; ellenben annak felállítására a pápai elismerés s a nagytanács szentesítési jogának fenntartása mellett, elhatározatottnak tekintetik. Hogy az aargani radicalismus természetéről némi fogalmunk legyen elég azt tudni, hogy az még saját kath. kantonbeliek megkegyelmezését is keményen visszutasítja, míg a luzerni kormányt azzal vádolja, hogy még a vizsgálat alatt sem hirdete kegyelmet. De ezen megtámadás is esekélyesnek látszik, ha a kanton feyenezsház igazgatója által szerkesztett falusi lapban azon javaslatot olvassuk, hogy a „thuni allmeindon” szövetségi költségen száz meg száz akasztófát kellene állítani, s azokat jezsuitákkal, jezsuitabarátok s aristocratákkal felékesíteni.

Hágtatási jelentés.

Ns Liptómegeyben kebeleztett Rozemberg mezővárostul 1/2 órányi távolságra fekvő Nagyselmezi helységben Rakovszky Móricz urnál 3 arany es 1 pengó forint hágtatási díjnak fizetése mellett hágni fog Alkor televér arabs 15 markos mén; — a küldendő egészséges kanczák szükséges takarmánnyal piaczi áron ellátatni fognak. (1)

Lipthay Sándor vezetése mellett

szerkeszti

Illucz Oláh János.

Mai számunkhoz van mellékelve az Iparegyesület által kiadandó Hetilap „Előfizetési Hirdetménye.”

Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453. szám.